

Wat is eenheid?

Dit is de definitie van Willem Glaudemans in het *'Boek van de universele wetten'*:

'alles is eenheid en eenheid is alles wat er is, en buiten haar is er niets dat bestaat'.

Logisch: als er eenheid is, moet die allesomvattend zijn. Als er iets kan bestaan buiten de eenheid, is het geen eenheid meer. Moeilijk om je daarbij iets voor te stellen? Natuurlijk is dat moeilijk: het gaat je per definitie boven de pet. Geen enkel begrip of omschrijving van eenheid kan het vatten.

We kunnen ook niet bewijzen dat er eenheid is. Het is een 'axioma': een niet bewezen stelling, die toch als uitgangspunt aangenomen wordt. Zie het als een uitnodiging tot een gedachtenexperiment: laten we er eens even van uitgaan dat het waar is en zien waar we uitkomen. We zijn in goed gezelschap, want naast de hermetica vinden we dezelfde wet van eenheid terug in het jodendom, de islam en het christendom. Ook in het oude China vinden we zo'n uitspraak in de *'Tao Te Ching'* van Lao Tze:

'Tao baart één. Eén baart twee. Twee baart drie. Drie baart de tienduizend dingen'.

Hetzelfde idee: de 'tienduizend dingen' staan symbool voor alles wat er is en alles wat er is komt uit één bron.

Marja de Vries zegt in *'De hele olifant in beeld'* over eenheid:

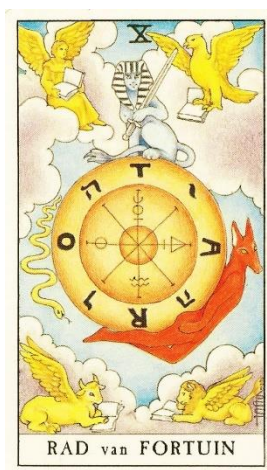
'alles komt voort uit één bron en keert daar ook weer naar terug'.

Dat klinkt als een levensverhaal. Het kan het levensverhaal zijn van een sterrenstelsel, van een mens, een dier, een plant, zelfs van een kiezelsteen. In de Tarot zien we hetzelfde verhaal terugkomen in de reeks van de Grote Arcana. Het begint bij de Zot, die zich nog maar amper afgescheiden heeft van zijn bron: de Zon boven hem. De reeks eindigt bij de Wereld, een kaart die vol zit met symbolen van eenheid. Het universele levensverhaal wordt weergegeven door het Rad van Fortuin: de cyclus van geboorte en dood.

Wat kunnen we zeggen over de bron? Glaudemans:

'alles is bewustzijn, bewustzijn is alles'.

Bewustzijn gaat vooraf aan vorm en is een scheppende kracht.

Het ervaren van eenheid

Laten we verder gaan met ons gedachtenexperiment. Uit het voorgaande kun je niet anders concluderen dan dat we deel uitmaken van eenheid. Waarom ervaren we dat dan (meestal) niet? Kijk nog eens naar het Rad van Fortuin. De wezens op het rad zijn onderworpen aan de cyclus van geboorte en dood. Ze worden geboren, krijgen een zelfstandige vorm en lossen weer op in de grote eenheid. Tijdens hun leven ervaren ze beperking, zowel in tijd als in ruimte. Zo is het dus: we kunnen het geheel niet overzien. Ons bewustzijn is gebonden aan de beperkingen van het lichaam en de cyclische wetten van de tijd.

Je kunt ook naar het Rad van Fortuin kijken als zijnde een mandala. In het centrum is dan de bron. Aan de periferie van de cirkel vind je de afzonderlijke 'tienduizend dingen'. Zo zijn de Tibetaanse mandala's ook opgebouwd: van buiten naar binnen en van binnen naar buiten. Buiten is vorm en dus beperking. Er is tijd en dus vergankelijkheid. Er is veelheid en dus versnippering en tegenstellingen. Het middelpunt van de cirkel staat buiten tijd en ruimte en is er tegelijkertijd mee verbonden. Nu moet je je voorstellen dat dat middelpunt niet 'ergens' is. Het is overal. Het middelpunt is niet verloren gegaan toen je geboren werd, hoogstens ben je (door de beperkingen van je bewustzijn) schijnbaar het contact ermee verloren.

De hindoe's spreken van de goddelijke vonk, Atman, die in ieder van ons is. Alles heeft een middelpunt en alle middelpunten zijn met elkaar verbonden. Elk middelpunt is verbonden met het 'grote middelpunt'.

Hoe vind ik mijn middelpunt? Ik sta weer voor hetzelfde mysterie: ik kan mijn middelpunt niet kennen. Alles wat ik ervan weet of denk te weten heeft z'n beperkingen. Dus ook voor mezelf heb ik een gedachtenexperiment nodig: als ik er nu eens van uitga dat ik een middelpunt heb (of ben) dat verbonden is met alle andere middelpunten én het grote middelpunt, kan er nooit een wezenlijke scheiding zijn tussen mijn beperkte bewustzijn en mijn (het) middelpunt. Hoe mijn situatie ook is, wat ik mezelf ook wijs maak, mijn verbondenheid met eenheid was, is en zal zijn.

Hieruit volgt ook de geruststellende gedachte dat het niet uitmaakt welke weg ik bewandel. Richt ik me tot God of de universele bron? Prima. Zoek ik mijn eigen kern? Prima. Voel ik me gedreven door het verlangen een medemens helemaal te kennen? Prima. Zoek ik het in de natuur of in het metselen van stenen? Prima.

Het lijkt erop dat een eenheidservaring je eerder 'overkomt' dan dat je

hem volgens een of ander patroon of methode kunt oproepen, hoe hard we er soms ook ons best voor doen. Het kan een levensveranderende kosmische ervaring zijn, maar maak het niet te groot of onbereikbaar. Als ons gedachtenexperiment klopt is de eenheid zó dichtbij en misschien zó vanzelfsprekend dat we het niet eens in de gaten hebben.

Aandacht

Het is duidelijk dat het ervaren van eenheid een kwestie van bewustzijn is. Bewustzijn is als licht. Waar het licht op valt, dat kunnen we zien. Bewustzijn is aandacht. Hoe meer je aandacht gefocust is op één ding, hoe duidelijker het ding, maar de eenheid achter het ding blijft verborgen.

Als je aandacht ongericht is, dat wil zeggen als je onbevangen en zonder doel of gedachte waarneemt, kan iets zich openbaren van de samenhang achter de dingen. Dit sluit ook aan bij wat ik in de vorige nieuwsbrief schreef over hersengolven. Daaruit blijkt ook dat ons bewustzijn bepaalt wat en hoe we waarnemen. We maken onszelf wijs dat we de objectieve wereld buiten ons kennen, terwijl we niet in de gaten hebben dat ons bewustzijn die wereld schept waar we bij staan!

John Lennon zong *'Life is what happens while you're busy making other plans'*. Het is waarschijnlijk meer een kwestie van vinden dan van zoeken. Als je zoekt denk je te weten wat je zoekt en wat je nodig hebt. Dat beperkt de blik. Geef jezelf de gelegenheid om te vinden. Dat kan door verwachtingen los te laten en je te laten verrassen door dat wat je niet zocht en wat je gratis krijgt. Sta open voor wat je toe-valt.

Wat ik hierboven schrijf is ook wat ik de mensen vertel die zich willen verdiepen in orakels, dromen, psychodrama en meditatieve visualisaties. Wees als de Zot, zet je oordelen en verwachtingen opzij, laat komen wat komt, laat verwondering toe, durf te leven met vragen zonder direct naar een antwoord te verlangen.

Het kleinste ding

In het voorgaande heb ik jullie uitgenodigd tot een gedachtenexperiment: laten we er eens van uitgaan dat eenheid bestaat en zien waar we uitkomen. Ik probeerde de vraag te beantwoorden hoe we ons bewustzijn kunnen afstemmen op eenheid. Ik schreef als het ware naar de eenheid toe in het besef dat ik de eenheid zelf niet kan beschrijven. Een onmogelijke taak eigenlijk.

Tijdens het schrijven gingen mijn gedachten (ook als een soort experiment) precies de andere kant op. De wetenschap is al heel lang gefascineerd door het allerkleinste, met het idee dat je de werkelijkheid kunt doorgronden door de complexiteit te herleiden tot de kleinste elementen. Zo is het DNA gevonden, de wereld van de kleinste deeltjes in de fysica, de chips die steeds kleiner worden, nanotechnologie, microbiologie, enzovoorts. Gek genoeg lijkt die tendens tot opsplitsing ergens een omkeerpunt te hebben. De kwantummechanica heeft geleid tot mystieke inzichten omtrent de aard van de werkelijkheid. Minutieus biologisch onderzoek heeft uiteindelijk geleid tot de geboorte van de ecologie. De groeiende rekenkracht van steeds kleinere chips maakt het mogelijk om steeds complexere gehelen en samenhangen in kaart te brengen.

Zo lijkt er een bijzondere overeenstemming te bestaan tussen het allerkleinste en het allergrootste. In beide richtingen vinden doorbraken plaats, waardoor alles verandert. Ik ben deel van die verandering, dit stukje is er een deel van. Niet meer dan een gedachtenexperiment. Niet meer dan een samenstel van woorden die zowel kunnen verhelderen als verduisteren. Daarom laat ik de woorden nu los en geef me over aan de stilte van het niet-weten.

Inspiratiebronnen:

Three Initiates: *Kybalion*

Marja de Vries: *De hele olifant in beeld*,

Willem Glaudemans, *Boek van de universele wetten* (met dank aan Aaf Gerhardt)

Lao Tze, *Tao Te Ching*

